

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo.okm@gov.fi

Dnro L2022-64

1 (2)

25.11.2022

Lausuntopyyntönnö: VN/18993/2022, VN/18993/2022-OKM-18, 31.10.2022

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ YLIOPISTOJEN KOULUTUSVASTUIDEN MUUTAMISTA KOSKEVISTA ESITYKSISTÄ

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistojen koulutusvastuiden muuttamista koskevista esityksistä, ja esittää pyydettyä lausuntona seuraavaa.

Vaasan yliopisto on esittänyt opetus- ja kulttuuriministeriölle (jäljempänä ”OKM”) koulutusvastuun laajentamista oikeustieteelliselle alalle vuodesta 2024 alkaen. Esitys on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön kirjeen 23.6.2022 (VN/18993/2022- OKM-1) mukaisesti.

Vaasan yliopiston esityksessä todetaan, että ”Helsingin yliopisto tarjoaa Vaasan toimipisteessään oikeustieteen koulutusta. Merkittävä osa koulutussisällöistä on ruotsinkielistä, joten sillä on tärkeä rooli ruotsinkielisen oikeudellisen osaamisen tarjoamisella työmarkkinoille. Vaasan yliopiston oikeustieteet eivät kilpaile edellä mainitun ruotsinkielisen koulutuksen kanssa.” Esityksessä oikeustieteen opiskelupaikkojen lisäämistä perustellaan alueen työelämän, etenkin energia- ja ympäristöalan keskittymän tarpeilla.

Asianajajaliitto kiinnittää erityistä huomiota ruotsinkielisen oikeustieteellisen korkeakoulutuksen laatuun, ja toteaa että uusia aloituspaikkoja tulisi arvioida etenkin kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta, ja siten harkita uusien aloituspaikkojen toteuttamista nimenomaan ruotsinkielisinä.

Oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto on virkatutkinto, joka on lain mukaan kelpoisuusvaatimuksena eri oikeudellisiin virkoihin, kuten tuomarin ja syyttäjän virkoihin, sekä asianajajan tehtäviin. Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että OKM huomioi päätöksessään sen, miten turvataan laadukkaan ruotsinkielisen oikeustieteellisen yliopisto-opetuksen laatu ja toisaalta otetaan huomioon jokaisen oikeus saada oikeudellisia palveluja äidinkielellään kaikkialla Suomessa.

Perustuslain 17 § 2 momentin mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa valtion viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Koulutusvastuiden arvioinnissa tullaan tosiasiallisesti arvioimaan myös tämän perustuslaillisen oikeuden turvaamista.

Osa tuomioistuinista on määritelty kaksikieliseksi ja tuomioistuinlaki edellyttää turvaamaan ruotsin kielen taitoisten tuomarien määrän erityisesti kaksikielisissä tuomioistuimissa. Esimerkiksi tuomioistuinlaissa säädetään, että kaksikielisessä käräjäoikeudessa tulee kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä käräjätuomarinvirkoja, joihin nimittävillä on oltava tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä enemmistön kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Tuomioistuinasioissa tarvitaan myös syyttäjiä ja avustajia, joilla on tarvittava kielitaito.

Asianajajaliiton arvion mukaan riittävä ruotsinkielisten aloituspaikkojen turvaaminen on käytännössä ainoa tapa, jolla voidaan varmistaa se, että paitsi tuomioistuinlaitokseen ja syyttäjiksi, myös asianajajalalle hakeutuisi riittävästi sujuvan ruotsinkielentaidon omaavia henkilöitä. Aloituspaikat voidaan turvata nykyisissä yliopistoissa tai laajentaa koulutusvas-tuita, mutta oleellista on kiinnittää huomio siihen, miten turvataan nimenomaisesti ruot-sinkielisen koulutuksen laatu: tapahtuuko se keskittämällä vai hajauttamalla koulutusvas-tuita.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisema [oikeustieteellisen alan korkeakou-lutuksen arviointiraportti \(KARVI julkaisut 22:2021\)](#) kiinnittää huomiota ruotsin kieltä erin-omaisesti osaavien juristien tarpeeseen työmarkkinoilla sekä työvoimapulaan kaksikielis-ten alueiden tuomioistuimissa. Tämä on omiaan johtamaan oikeusturvan saatavuutta kos-keviin ongelmiin. Lisäksi raportissa todetaan esimerkiksi koulutusyksiköiden keskinäisen yhteistyön ruotsinkielisen ja kaksikielisen koulutuksen järjestämisessä olevan kehittämis-vaiheessa.

Arviointiryhmä esittikin useita suosituksia koskien ruotsinkielistä oikeudellista koulutusta. Näihin kuuluivat esimerkiksi kansallisen koodinaatioryhmän perustaminen, yhteistyön li-sääminen eri yksiköiden välillä, ja ruotsinkielisten sekä kaksikielisten tutkintojen aseman vahvistaminen.

Asianajajaliitto toivoo, että OKM ottaa huomioon työmarkkinoiden tarpeen ruotsinkielisille juristeille turvaamalla etenkin ruotsinkielisten aloituspaikkojen määrän ja laadun. Kie-linäköikulman huomioiminen kattavammin erityisesti Vaasan yliopiston osalta, jossa muu-tenkin järjestetään ruotsinkielistä oikeustieteellistä opetusta, on tarkoituksenmukaista.

Mahdolliset uudet aloituspaikat tulee myös resurssoida riittävällä tavalla siten, ettei koulu-tuksen laatu kärsi ja yhteistyön lisääminen eri yksiköiden välillä toteutuu. Mikäli Vaasan yliopiston esityksen mukaiset uuden koulutusvastuun vaatimat ensimmäisten vuosien pa-nostukset rahoitettaisiin yliopiston taseeseen sisältyvillä varallisuuserillä, on tärkeää, että myös pitkäjänteisempi rahoitus on huomioitu.

Helsingissä 25. päivänä marraskuuta 2022

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

LAATI

Juristi Elisa Gebhard, Suomen Asianajajaliitto